

Amsterdamtraktaten og beskæftigelsen

Henrik Hofman, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Amsterdammødet og Amsterdamtraktaten tog fat på et vigtigt emne, som hidtil har været et stedbarn i EU-sammenhæng, nemlig beskæftigelsesudviklingen.

Det historisk høje arbejdsløshedsniveau i EU har i sig selv gjort det nødvendigt med en forbedret indsats overfor beskæftigelsen. Jeg tror dog også, det har haft en betydning for gennembruddet i Amsterdam, at de senere års analysearbejde har vist, at løsningen på EU's beskæftigelsesproblemer primært skal findes internt i EU. Det er efterhånden erkendt hos mange beslutningstagere, at EU's problemer i 1990'erne ikke har været konkurrencen fra tredjelande, men derimod interne strukturelle og konjunkturale problemer. EU's problemer er således en »hjemmelavet krise« med såvel strukturelle som konjunkturale rødder.

1. Analyserne før Amsterdam

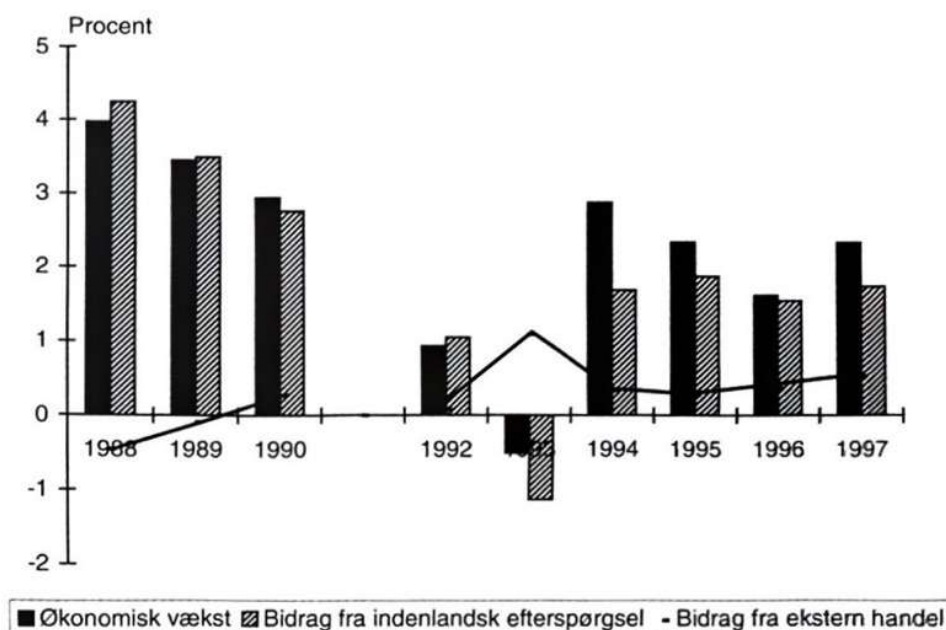
Indledningvis vil jeg kort redegøre for, hvorfor EU's beskæftigelseskrise er »hjemmelavet«. For at forstå dette er det nødvendigt, at man ser på Europa og dermed EU som én økonomisk enhed. For at kunne gøre det skal man opstille et europæisk nationalregnskab, hvilket relativt let kan gøres med udgangspunkt i de databaser, der i dag er til rådighed.¹ Europa er en økonomisk enhed, da handel med lande udenfor Europa kun udgør 7-8 procent af det europæiske BNP. Det er derfor væsentligt at fokusere på den interne vesteuropæiske efterspørgsel – 93 procent af Vesteuropas BNP.

BNP-væksten toppede i Europa i 1988. Derefter gik det markant tilbage og kulminerede i negativ forstand med minusvækst i 1993. Hovedårsagen til faldet i BNP-væksten var et fald i den interne europæiske efterspørgsel. Det var ikke udenrigshandlen som forværrede beskæftigelsessituationen. Nettoeksporten gav i 1993 et betydeligt positivt bidrag til BNP-udviklingen. Det er vist i figur 1, hvor man dels kan se den europæiske BNP-vækst, dels vækstbidragene (procentpoint) fra henholdsvis indenlandsk efterspørgsel og fra udenrigshandlen. I 1990'erne har der i alle årene været et positivt vækstbidrag i Europa fra handlen med tredjelande.

Når man analyserer på underkomponenterne i det indenlandske europæiske vækstbidrag kan man konstatere, at især vækstbidraget fra de faste investeringer faldt drastisk frem til 1993. I 1993 var det negative vækstbidrag fra investeringsudviklingen på ikke mindre end -1.2 procentpoint.

Den negative udvikling i 1993 i investeringerne sammenholdt med et begrænset vækstbidrag fra investeringer i de andre år i 1990'erne har samlet betydet, at vækstbidraget fra investeringer i perioden 1992 til 1997 i gennemsnit kun har været på 0,1 procentpoint om året. Det er en historisk lav europæisk investeringsindsats, som man i nyere tid kun finder lige så dårlig i perioden med de to udbudschok i 1970'erne, se figur 2.

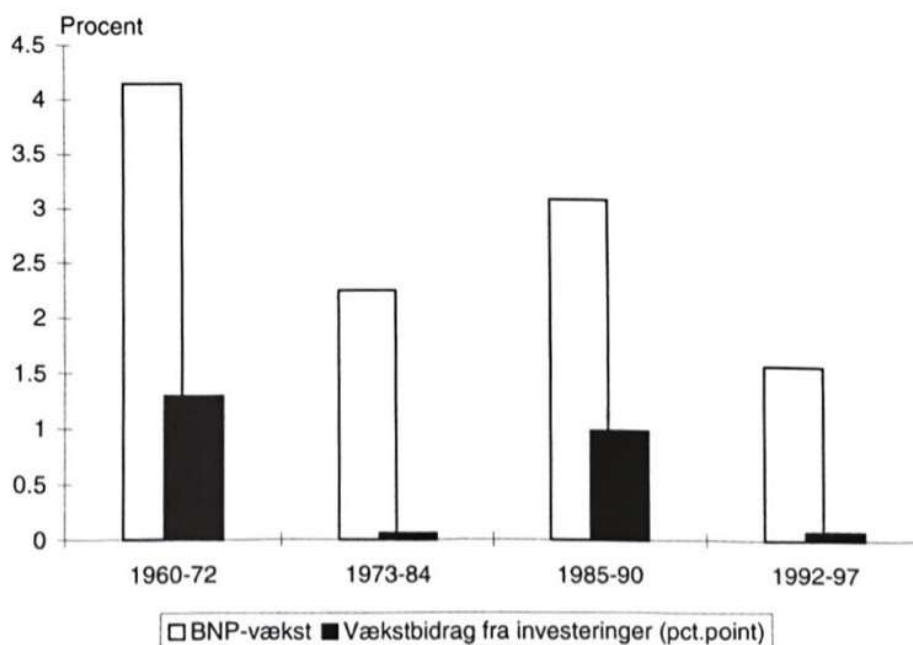
Figur 1: Europæisk BNP-vækst og bidragene hertil fra henholdsvis indenlandsk og udenlandsk efterspørgsel



Anm: Som følge af den tyske genforening er det ikke muligt at beregne vækstbidrag for 1991. Afvigelser mellem summen af bidrag fra indenlandsk og udenlandsk vækst og BNP-væksten er lagerinvesteringer, som ikke er afbildet i figuren.

Kilde: OECD-databank og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

Figur 2. Europæisk BNP-vækst og vækstbidrag fra investeringer, 1960-97



Kilde: OECD-databank og egne beregninger

Det var den første vigtige erkendelse – fokus skal primært sættes på det europæiske samarbejde – ikke på truslerne udefra. Den anden vigtige erkendelse der efter min mening er sket rent analytisk før Amsterdam, er, at der rundt omkring i de økonomiske ministerier, i Centralbankerne og i interesseorganisationerne er sket en arbejdsmarkedspolitisk nyorientering. Nyorienteringen består ganske enkelt i erkendelsen af, at strukturledigheden ikke er en fast og uforanderlig størrelse. Det er sket som følge af såvel teoretisk arbejde som i kraft af empiriske erfaringer.

Bl.a. EU-kommissionen har bidraget til denne nyorientering. Det gjorde de blandt i *European Economy* (1995), hvor de påviste, dels at usikkerheden på fastlæggelse af et eksakt mål for strukturledigheden er meget stor, dels, at konjunkturpolitikken – og ikke mindst investerings- og dermed kapacitetsudviklingen – kan have væsentlig indflydelse på *udviklingen* i strukturledigheden. Endeligt er det blevet påpeget, at et skift i arbejdsmarkedspolitikken fra en passiv til en aktiv indsats i kombination med en rimelig konjunkturudvikling ligeledes kan reducere det strukturelle niveau.

Empirisk har bl.a. Danmark været et åbenlyst eksempel på, at den strukturelle del af ledigheden kan påvirkes. Vi skal således ikke mere end tre år tilbage før man kan finde Finansregørelser, hvor det blev skrevet at det strukturelle ledighedsniveau i Danmark lå på over 10 procent. I dag er den faktiske ledighed på omkring 8 procent. Den udvikling har Danmark kunnet gennemgå uden at vi har oplevet store løft i inflationen. Det kan tilskrives kombination af en god konjunkturudvikling samt væsentlige ændringer i arbejdsmarkedspolitikken, herunder opstramninger af rådighedsforpligtigelserne overfor de ledige, et øget flaskehalsberedskab og en større indsats på uddannelsesområdet.

Efter min mening var det en erkendelse af disse to forhold – strukturledigheden kan re-

duceres og Europa er langt hen ad vejen en lukket økonomi – som bidrog til at bane vejen for Amsterdam-gennembruddet. I det næste afsnit gennemgås kortfattet Amsterdamresultatet. Endelig diskuteres afslutningsvist perspektiverne for beskæftigelsessamarbejdet efter Amsterdam.

2. Gennembruddet i Amsterdam

Beskæftigelsesgennembruddet på EU-topmødet i Amsterdam består i flere beslutninger på en gang. Det er Vækst- og Stabilitetspagten, resolutionen om en jobpakt for EU, beslutningen om at holde et ekstraordinært topmøde i november måned 1997 alene om den europæiske arbejdsløshedssituation, beslutningen om at se på valutakurspolitikken overfor lande udenfor ØMU'en samt beslutningen om at indføre et beskæftigelseskapitel i traktaten.

Valutakursbeslutningen er meget teknisk orienteret. Punktet er imidlertid afgørende, da det direkte griber ind i noget af hjerteblodet omkring ØMU'en, nemlig om kompetencefordelingen i penge- og valutakurspolitikken. Penge- og valutakurspolitik er som vandforbundne kar. Er der fra politisk side sat mål for valutakurspolitikken så må pengepolitikken, og typisk ØMU-renten tilpasses til dette. Og påvirkes ØMU-renten påvirkes også beskæftigelsen.

EU-topmødet i Amsterdam har desuden angivet nogle vigtige retningslinier for det fremtidige samarbejde, bl.a. at man ikke vil gå på kompromis med budgetdisciplin og målsætningen om at fastholde lav inflation. EU's stats- og regeringschefer har dog også slået fast, at budgetdisciplin og lav inflation ikke er tilstrækkelige betingelser for et fremtidigt godt samarbejde. Beskæftigelsen skal samtidig udvikle sig positivt.

Resolutionen om vækst og beskæftigelse – *jobpagten* – indeholder udover beslutningen om et beskæftigelses-topmøde en del tekst, som på første hånd ikke binder så meget, men

som på længere sigt kan vise sig at få en hel del betydning for beskæftigelsen.

Beskæftigelsen i EU skal ikke øges her og nu ved at bruge mange flere penge. Betingelser for både vækst og beskæftigelse skal derimod styrkes gennem tanker om et mere fleksibelt arbejdsmarked via livslang uddannelse, d.v.s. en stærkere prioritering af at udvikle en veluddannet, velkvalificeret og smidig arbejdsstyrke.

EU-topmødet opfordrede arbejdsmarkedets parter til at bidrage til ændringer på arbejdsmarkedet, som altså ikke blot består i dereguleringstankegangen af arbejdsmarkedet, men derimod i at satse på aktiv arbejdsmarkeds politik. Målet med lavinflation skal således tackles ved en flerstrengt strategi.

Der ligger her en stor udfordring for den europæiske arbejderbevægelse. En væsentlig betingelse i den økonomiske politik, som altså ikke blev anfægtet af EU's stats- og regeringschefer er betingelsen om at holde inflationen lav. Det findes der mange metoder til. Udover et fleksibelt arbejdsmarked, hvor flaskehalse så vidt muligt tackles før de bliver et problem, kan man også pege på midler som reduceret

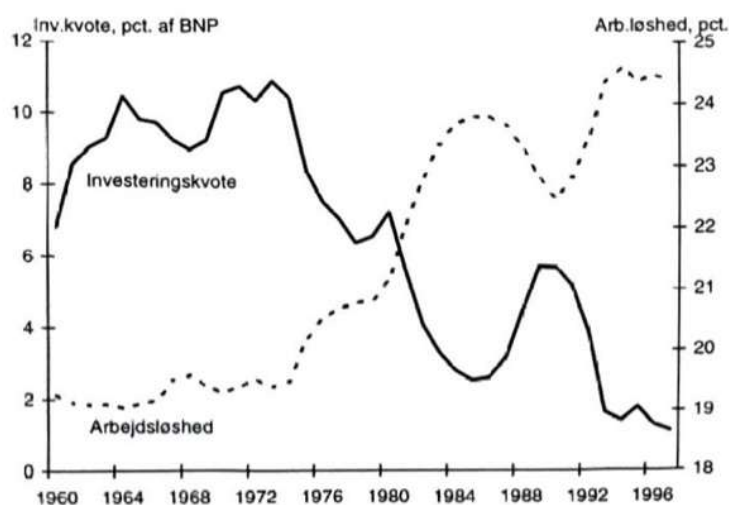
statsstøtte, åbenhed i udenrigshandlen – herunder udvidelse mod Østeuropa – og større konkurrence på varemærkederne.

EU-topmødet besluttede samtidigt, at alle eksisterende EU-fællesskabspolitikker skal gennemgås for at sikre, at de så godt som muligt er rettet mod jobskabelse og økonomisk vækst.

Denne beslutning bør udnyttes til, at man også sætter strukturfondene under en beskæftigelsesmæssig lup. Her ligger en stor del af EU's fælles midler, nemlig på årsbasis mere end 200 milliarder kroner. Det bør være muligt at øge investeringsomfanget og dermed beskæftigelsen, ved at ændre i de meget høje støtteprocenter.²

EU har i dag samlet set et historisk lavt investeringsniveau. Derfor skal alle midler tages i brug for at øge investeringsraterne. Med den nuværende lave investeringsindsats bliver det vanskeligt at opnå betydelige reduktioner i den europæiske arbejdsløshed. I figuren er vist den i øvrigt ganske nære sammenhæng mellem investeringsomfang og udvikling i arbejdsløsheden.

Figur 3: Udvikling i investeringer og arbejdsløshed i Europa



Kilde: OECD-databank og egne beregninger

Kausaliteten i figuren er ikke entydig, den kan i princippet godt gå begge veje, men uanset det, så er det i relation til det rekordhøje arbejdsløshedsniveau og det rekordlave investeringsniveau vigtigt at ingen områder fredes i de kommende år. Heller ikke strukturfondene, som lægger beslag på ½ procent af EU-landenes BNP.

På investeringssiden er der et bidrag fra EU-topmødet i Amsterdam med opfordringen til Den Europæiske Investeringsbank om at undersøge, om det er muligt at fremme fælles-europæiske investeringsprojekter. Det kan f.eks. være i sundhed, bymiljø, miljøbeskyttelse eller infrastruktur.

På Amsterdammødet fik den Europæiske Investeringsbank ikke flere penge at arbejde med. Men den er klart blevet opfordret til at finde dem. Det skal gerne ske ved deltagelse med den private sektor. En mulighed kan være at arbejde videre med ideen om EU-obligationer. Det vil være en finansiering, der ikke belaster de offentlige kasser, som inddrager risikovillig privat kapital og som netop synes at være en god ide, da der er tale om grænseoverskridende finansiering.

Der kan siges at være behov for at »aktivere« det private opsparringsoverskud i Europa. Vores beregninger viser således, at der i Europa er et stort opsparringsoverskud i den private sektor. Det er på 5 procent af det europæiske BNP, hvilket er et opsparringsoverskud på 2.500 mia. kroner. Det private opsparringsoverskud er i dag på samme niveau som i 1984-85, d.v.s. før den periode frem til 1990, hvor der i Europa blev skabt 10 millioner nye jobs. 70 procent af det private opsparringsoverskud findes i Tyskland, Frankrig, Italien og Spanien.

3. Efter Amsterdam

Generelt er det altså af EU's stats- og regeringschefer blevet besluttet, at beskæftigelsespolitikken skal sættes mere i fokus end hidtil

i EU-samarbejdet. Det meste af arbejdet skal imidlertid ske i de enkelte medlemslande, men nogen koordination af indsatsen og opfølgning på indsatsen kan ske i EU. Traktatens nye kapitel om beskæftigelsen er en af de nye væsentlige samarbejdsveje, herunder beslutningen om at oprette et beskæftigelsesudvalg.

Beskæftigelseskapitlet i traktaten siger, at Stats- og regeringscheferne hvert år skal overveje beskæftigelsessituationen i Fællesskabet. Det betyder, at beskæftigelsen i EU bør blive et hovedpunkt på mindst hvert andet EU-topmøde. Beskæftigelsen skal behandles efter en procedure, hvor det nye beskæftigelsesudvalg inddrages, og hvor Europaparlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg samt Regionsudvalget skal høres. Stats- og regeringscheferne har med beskæftigelseskapitlet så at sige sat sig selv i gabestokken.

Det helt afgørende spørgsmål efter Amsterdam bliver imidlertid: Hvordan kan samarbejdet blive mere konkret, d.v.s. hvordan kan man føre muligheder i beskæftigelseskapitlet ud i livet?

Meget tyder på, at en af metoderne til at iværksætte beskæftigelseskapitlet på i de kommende år bliver via *benchmarks* – sigtemærker i den økonomiske politik. Det er et nyt EU-ord, som dækker over, at man sætter sig nogle præcise mål for udviklingen i beskæftigelse og arbejdsløshed. Det er så disse mål, som stats- og regeringscheferne årligt skal holdes op imod, når de sættes i den beskæftigelsesmæssige gabestok.

4. Det virker med præcise målsætninger

Såvel Det indre Marked som ØMU-processen kan ses som tegn på, at hvis man opstiller præcise målsætninger, så viser det sig, at så kan EU-landene også godt opfylde dem.

Italien er måske det mest tydelige eksempel på, hvad man faktisk kan opnå nationalt, hvis man virkelig prioriterer det. I mange år var

det mere reglen end undtagelsen, at Italien havde et underskud på de offentlige finanser på over 10 procent af BNP. Det blev imidlertid ændret, da Italien bestemte sig for at blive medlem af ØMU'en. Særligt i kraft af en stram finanspolitik har Italien i dag bragt sig meget tæt på konvergenskriteriet om maksimalt tre procent i underskud. Også med hensyn til inflationen har Italien i dag bragt sig i en gunstig situation i forhold til ØMU-deltagelse.

Nu skal disse erfaringer med konkrete og også detaljerede målsætninger overføres til arbejdsmarkeds- og beskæftigelsesområdet. EU-kommissionen har allerede spillet ud. Men mange andre aktører er inde på de samme ideer, bl.a. Europaparlamentet og formandskabet i Luxembourg. Via benchmarks lægges der indirekte op til betydelige reformer på de europæiske arbejdsmarkeder.

Fællesnævneren for de målsætninger der rumsterer i kulissen og officielt i Kommissionens udspil fra oktober, 1997 er følgende:

- Langtidsledighed og ungdomsledighed skal allerøverst på dagsordenen.
- Landene skal forpligtige sig til, at de unge arbejdsløse skal aktiveres i arbejde, uddannelse eller efteruddannelse inden de har været ledige i seks måneder.
- Langtidsarbejdsløshed skal afskaffes. Alle arbejdsløse skal aktiveres i arbejde, uddannelse, efteruddannelse eller anden beskæftigelsesforanstaltning inden de har været ledige i 12 måneder.
- EU's beskæftigelsesgrad skal øges fra de nuværende godt 60 procent til 65 procent indenfor ca. 5 år.

5. Argumenter for og imod

Der er argumenter, som taler både for og imod talmæssigt meget konkrete målsætninger for udviklingen på arbejdsmarkedet. Instinktivt vil nogle måske være *imod*, fordi man traditionelt opfatter arbejdsmarkedspolitikken som et nationalt anliggende. Imod kan også

tale, at vi ved, at arbejdsmarkederne i EU er meget forskelligt indrettet. Det kan umiddelbart tale for, at ensartede målsætninger ikke er vejen frem.

Der er imidlertid endnu flere argumenter, som taler for, at EU-samarbejdet – givet den politiske vilje reelt er til stede – nu tager skridtet til at konkretisere beskæftigelsesstrategien fra f.eks. Essen-topmødet i 1994. Her blev der bl.a. peget på forbedringer af arbejdsmarkedets funktionsmåde gennem investeringer i uddannelse, en fleksibel tilrettelæggelse af arbejdet, reduktion af de ikke-lønmæssige omkostninger m.v.

Beskæftigelsesstrategien fra Essen fokuserer imidlertid næsten kun på midlerne. Det er vigtigt, at disse midler kombineres med nogle konkrete indsatsområder, d.v.s. målsætninger. Det vil kunne ske med benchmarks.

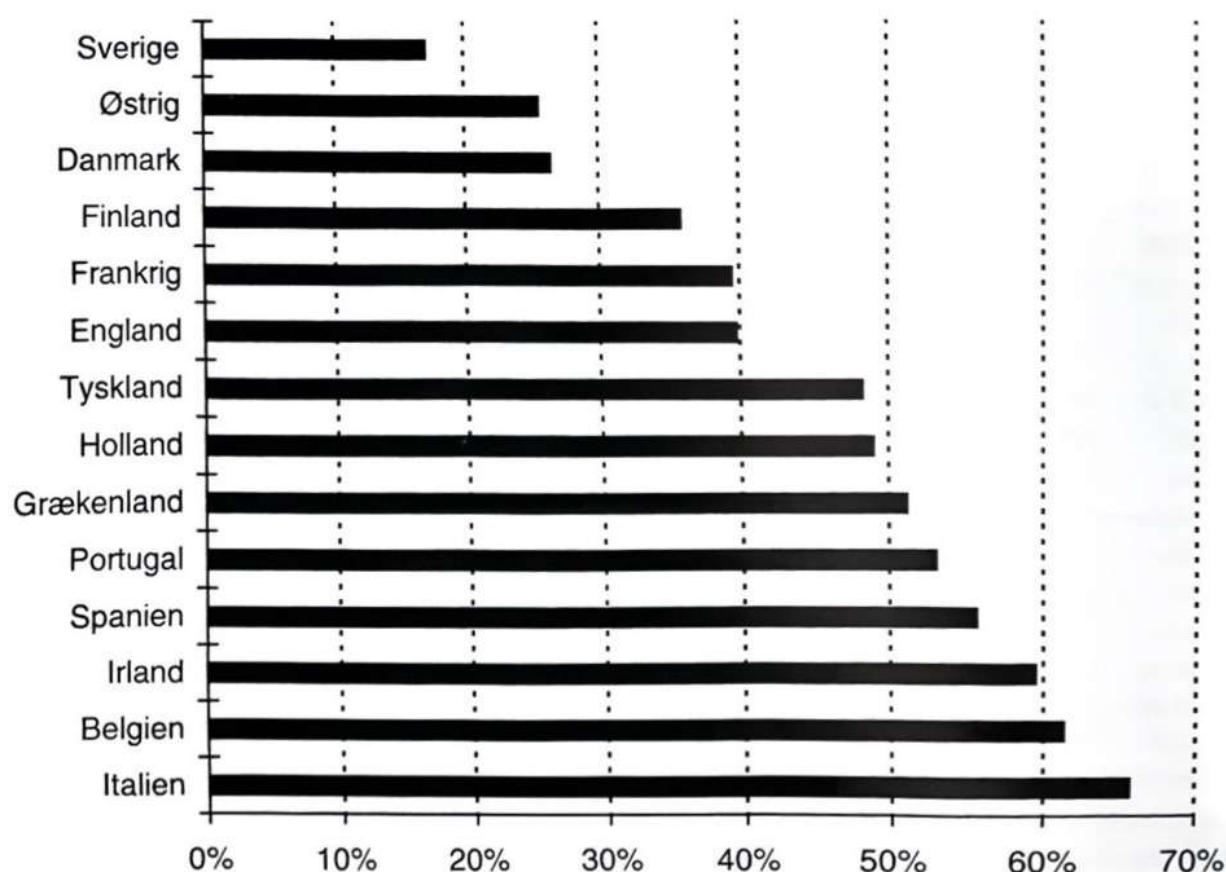
Et andet argument som taler for at være positiv overfor konkrete målsætninger er, at det der lægges op til i EU-samarbejdet ligger meget tæt op af den nordiske arbejdsmarkedspolitik. På flere felter er der nærmest tale om, at det øvrige EU skal overtage den nordiske arbejdsmarkedspolitik. Det er altså ikke lønspredning og deregulering der lægges op til, men derimod en aktiv frem for en passiv arbejdsmarkedspolitik med vægt på pligter og rettigheder. En politik hvor vi også godt ved, at det har været nødvendigt med stramninger i rådighedsforpligtigelserne.

De reformer der indirekte er på tale stiller altså ikke mange nye krav til de nordiske arbejdsmarkeder. Derimod vil der være tale om store reformudfordringer for arbejdsmarkedspolitikken i flere af de mellem- og syd-europæiske lande. Det kan man vise ved nogle få eksempler.

6. Langtidsledighed

Som nævnt er de europæiske arbejdsmarkeder temmelig forskellige i deres struktur. I figur 4

Figur 4: Langtidsarbejdsløse (12 måneder eller mere) i % af alle arbejdsløse, 1996



Kilde: OECD, Employment Outlook, 1997

er vist en af benchmark størrelserne, nemlig langtidsledigheden. I de nordiske lande er andelen af de arbejdsløse, som er ledige mere end 12 måneder, forholdsvis lille sammenlignet med de fleste øvrige EU-lande.

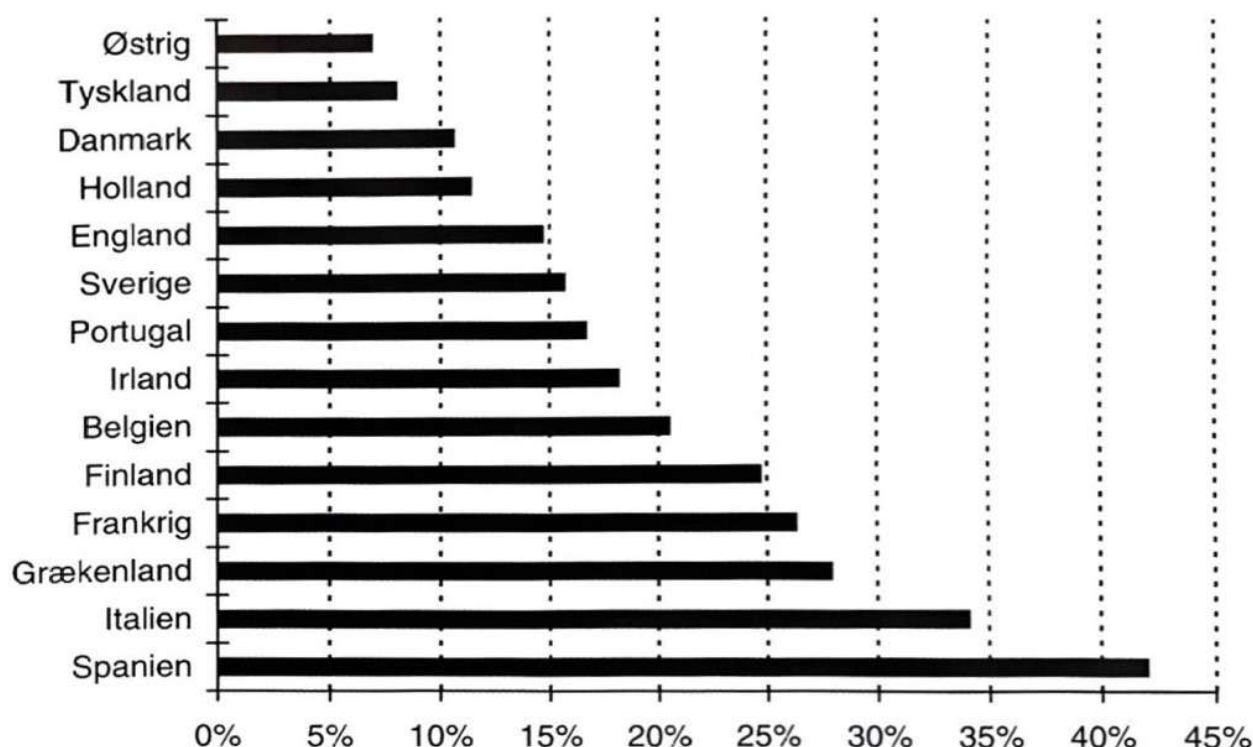
En målsætning om en betydelig reduktion i EU's langtidsledighed vil altså især sætte lande som Spanien, Irland, Belgien og Italien i gabestokken. Der vil skulle ske reformer i deres arbejdsmarkedspolitik.

I Belgien må man f.eks. nok gøre op med reglen om, at der ikke er nogen tidsmæssig øvre grænse for i hvor mange år, man kan modtage

arbejdsløshedsunderstøttelse. I princippet kan man her modtage understøttelse uendeligt. Det påvirker sandsynligvis deres tal, hvor over 60 procent af de arbejdsløse er langtidsarbejdsløse.

I 1995 var der alene blandt de »gamle« 12 EU-lande 8.3 millioner langtidsarbejdsløse i EU. I de fire store kontinentaleuropæiske lande – Tyskland, Spanien, Frankrig og Italien – var det samlede antal langtidsledige på næsten 6.5 millioner personer. Det er altså især fra disse fire lande, at de store bidrag til reduktioner i EU's langtidsarbejdsløshed skal komme.

Figur 5: Arbejdsløshedsprocent for unge mellem 15 og 24 år, 1996



Kilde: OECD, Employment Outlook, 1997

7. Ungdomsledighed

Det andet store benchmark område – ungdomsledigheden – vil ligeledes få den effekt, når det jævnlige tages op til eftersyn på topmøderne, at udvalgte lande vil komme i gabetoppen. I figur 5 er vist arbejdsløshedsprocenten for unge mellem 15 og 24 år i EU-landene. Der er meget store forskelle på EU-landene. Derfor må der nødvendigvis også blive forskel på, hvor meget de forskellige lande har behov for at reformere deres arbejdsmarkedspolitik.

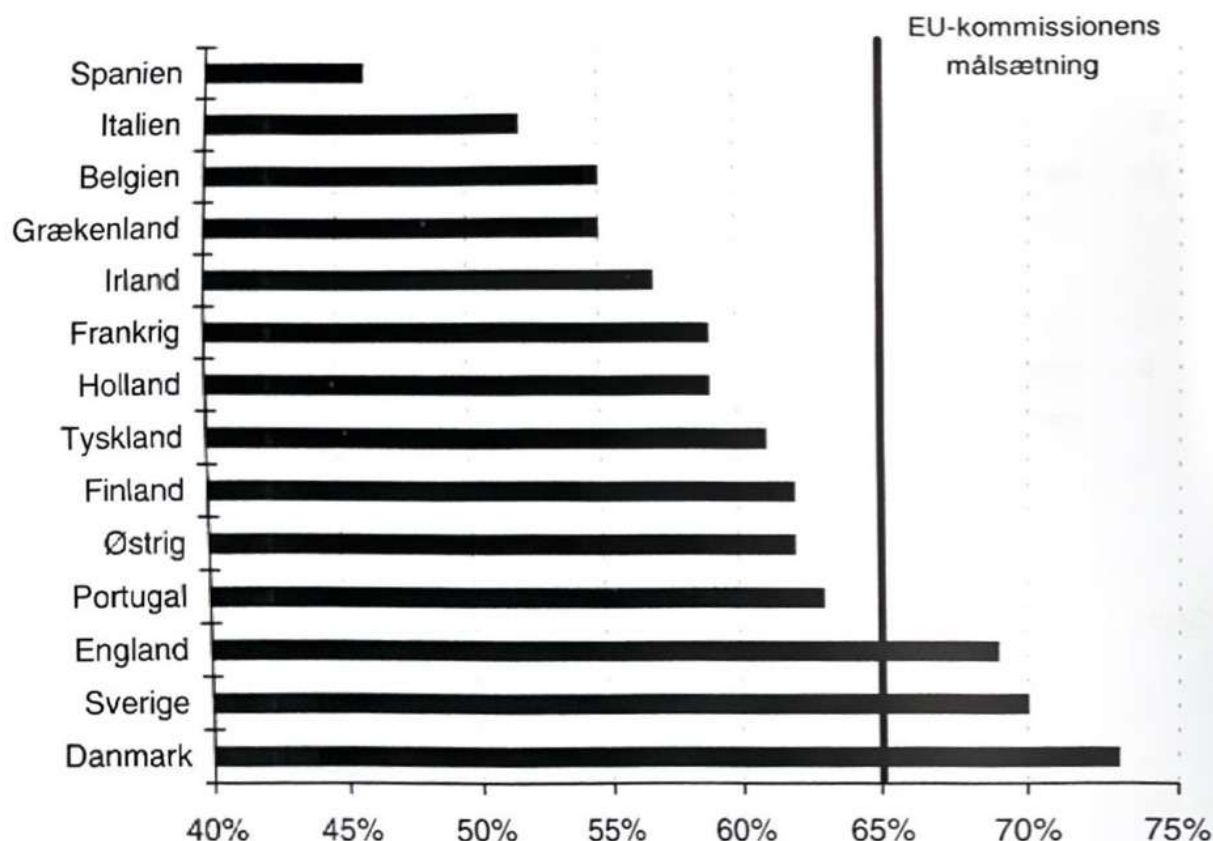
Danmark ligger igen fornemt placeret, hvori- mod lande som Frankrig, Italien og Spanien har meget at rette op på. Sættes ungdomsledigheden øverst på den europæiske dagsorden vil det indirekte kunne medføre krav om betydelig ændringer i den italienske og spanske

arbejdsmarkedspolitik. F.eks. vil samspillet mellem opsigelsesregler og indkomstoverførelserne kunne komme i fokus.

8. Beskæftigelsesgraden

Et tredje område, hvor de europæiske arbejdsmarkeder adskiller sig fra hinanden er med hensyn til, hvor mange der er i arbejde i EU-landene. I dag er ca. 60 procent af EU's befolkning i den erhvervsdygtige alder i beskæftigelse. Det er denne beskæftigelsesgrad, som Kommissionen foreslår skal op på 65 procent. Det er en ambitiøs målsætning. EU-landene skal tilbage til tiden med fuld beskæftigelse i starten af 1970'erne for at finde en tilsvarende høj beskæftigelsesgrad. I figur 6 er vist de forskellige EU-landes beskæftigelsesgrad i 1997. Igen ligger Danmark i toppen med en beskæftigelsesgrad på over 70 procent.

Figur 6: EU-landenes beskæftigelsesgrad, 1997



Kilde: OECD-databank og AE

En væsentlig forklaring på den forskellige beskæftigelsesgrad blandt EU-landene er forskelle i kvindernes erhvervsfrekvens. For at øge beskæftigelsesgraden er det således også vigtigt for en række EU-lande, at udbygge de offentlige/private serviceydelser, især er det vigtigt med en bedre dagsinstitutionsdækning i flere lande for at kunne øge kvindernes erhvervsfrekvens. Generelt er den lave beskæftigelsesgrad naturligvis også et spejlbillede af den høje ledighed i de fleste EU-lande.

9. Vil benchmarks virke?

Maastricht-kravene har tydeligt påvirket indretningen af EU-landenes økonomiske politik. Derfor kan man påstå, at eksakte kriterier for arbejdsmarkedet også må kunne få succes.

EU-landene kan tilsyneladende meget, når blot de forpligter sig selv.

Man kan dog argumentere for, at årsagen til at Maastricht-kriterierne har haft så stor effekt skyldes, at der var en stor gulerod for enden af processen, nemlig medlemskab af ØMU'en. Ved arbejdsmarkedskriterier er der ikke den samme gulerod. Det er rigtigt, men også kun delvist rigtigt.

Det er gentagne gange blevet påvist såvel teoretisk som i empiriske undersøgelser, at når den fælles mønt indføres så reduceres fleksibiliteten i EU, fordi muligheder for tilpasninger gennem devalueringer og revalueringer forsvinder. I krisetider er der derfor en risiko for,

at arbejdsløsheden uden valutakursfleksibiliteten vil stige ekstraordinært meget, og eventuelt sætte sig permanente spor, fordi en del af arbejdsstyrken langvarigt mister kontakten til arbejdsmarkedet. Det er derfor alfa og omega for en valutaunions succes, at fjernelsen af valutakursfleksibiliteten erstattes af en anden form for fleksibilitet. Det sætter naturligt arbejdsmarkedets funktionsmåde allerøverst på ØMU-landenes dagsorden.

Hvis arbejdsmarkedet fungerer dårligt med en høj langtidsledighed og høje arbejdsløshedsprocenter for de unge – som jo skal være fornyelsen af arbejdsstyrken, da det er dem, der bringer ny viden med sig – så er det en tidsindstillet bombe under ØMU'en. Derfor må der være mange parter i det økonomiske politiske spil, som vil lægge vægt på benchmark-processen.

Det må være i arbejdsmarkedsparternes interesse at få sat fokus på langtidsledighed og ungdomsledighed. Det må ligeledes være en succesparameter for stats- og regeringscheferne, der har udpeget ledigheden, som EU's største problem. Og endeligt må centralbankerne også være stærkt optaget af, hvordan arbejdsmarkedet udvikler sig. Sker der væsentlige forbedringer i den aktive arbejdsmarkedspolitik, som reducerer strukturledigheden, så er det oplagt, at centralbankerne bør kvittere med en mindre restriktiv pengepolitik.

Alle de væsentlige parter i det økonomisk politiske spil bør altså være interesseret i, at benchmarks i forhold til arbejdsmarkedet ikke bare bliver varm luft.

10. Efter beskæftigelsestopmødet og før ØMU'en

Benchmarks på arbejdsmarkedets område kan blive et konkret og nyt skridt i EU-samarbejdet. Det kan ses som en praktisk udnyttelse af de rammer for samarbejdet, der er opstået efter beskæftigelseskapitlet kom ind i traktaten efter Amsterdam.

Benchmarks for arbejdsmarkedet gør det imidlertid ikke alene. Strukturforbedringer på arbejdsmarkedet er ikke nogen mirakelløsning i forhold til EU's arbejdsløshedsproblemer. Skal der virkelig opnås succes i relation til arbejdsløsheden er det afgørende, at konjunkturerne samtidigt udvikler sig gunstigt. Her har Centralbankerne en nøglerolle, da de styrer pengepolitikken og dermed renten. Det er vigtigt, at de kvitterer for ændringer i EU-landenes arbejdsmarkedspolitik fra passiv til aktiv indgriben med at føre en mindre restriktiv pengepolitik.

EU's problem i starten af 1990'erne kan bl.a. tilskrives en stram pengepolitik. Betydningen af pengepolitikken kan f.eks. illustreres af beregninger på AE's internationale model HEIMDAL som viser, at hvis centralbankerne i Europa strammer pengepolitikken svarende til en stigning i realrenten (den korte) på et procentpoint, så giver det et tab efter fire år på 1,8 millioner arbejdspladser.

I den aktuelle situation med over 18 millioner arbejdsløse i EU er det vigtigt at pengepolitikken ikke bliver for stram i de kommende år. Det vil en intensiveret fokus på arbejdsløshedskriterier kunne bidrage til at undgå.

Med fri kapitalbevægelser og faste valutakurser bliver et dårligt fungerende arbejdsmarked i f.eks. Italien indirekte også et problem for os. Det påvirker nemlig rammerne for den økonomiske politik i EU, herunder pengepolitikken.

Endeligt kan man pege på, at konkrete arbejdsløshedskriterier også vil kunne gøre noget andet væsentligt, nemlig få bragt EU-diskussionen om ledigheden ned på et realistisk plan.

Det er ikke realistisk, at EU topstyret fra Bruxelles skal udsende direktiver, som landene hver især skal gennemføre. Dertil er vi alt for forskellige. EU og Bruxelles er et samar-

bejdsforum – ikke en kommandocentral. Det, der er behov for, er, at EU-samarbejdet benyttes til at vi stiller kritiske og konkrete krav til hinanden – også på arbejdsmarkedsområdet. Derfor er benchmarks, der skal forfølges individuelt i de forskellige EU-lande, et godt skridt frem.

Noter

1. Opstilling af et europæisk nationalregnskab:

Ved beregning af vækstbidragene til Europas BNP-vækst er der benyttet data fra OECD Economic Outlook nr. 61, 1997. OECD opstiller også et europæisk nationalregnskab. Når man sammenligner AE's beregninger med OECD's kan man finde mindre afvigelser. Årsagen til disse afvigelser er, at vi benytter en anden måde at veje landene sammen på. OECD bruger faste 1991 købekraftskorrigerede BNP vægte. Det har imidlertid den effekt, at et land som Tyrkiet giver et relativt stort bidrag til udviklingen i OECD-Europa. Ved vores beregninger af aggregaterne for Europa har vi brugt løbende nominelle vægte i fælles valuta baseret på andelen fra året før. Vi bruger også variabel specifikke vægte, når vi beregner de forskellige aggregater. I vores beregninger har vi desuden ikke medtaget Tyrkiet ved beregninger over det europæiske nationalregnskab.

2. **Strukturfondene:** I rapporten Danmark, EU og Østeuropa viser vi hvordan nedsatte støtteprocenter i strukturfondene, dels kan bidrage til at finansiere udvidelsen, dels markant vil kunne øge det samlede investeringsniveau i Europa.

Kilder

- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (1996): »Europe as an Entity – possibilities and limits in economic policy«, København
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (1997): »Danmark, EU og Østeuropa – udvidelsen er ikke dyr og koster ikke arbejdspladser«, København
- EU-kommissionen (1995): »The composition of unemployment from an economic perspective«, European Economy no 59, Bruxelles
- EU-kommissionen (1997): »Proposal for Guidelines for Member States Employment Policies 1998«, Kom (97) 497, Bruxelles
- Landsorganisationen i Danmark og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (1997): »Fra idé til virkelighed – på vej mod højere beskæftigelse i Europa«, København
- OECD (1997): Databanken til Economic Outlook nr. 61, juni 1997, Paris
- OECD (1997): »Employment Outlook – 1997«, Paris
- Udenrigsministeriet: »Amsterdam-traktaten«, Europaudvalget Alm. del – bilag 1520, København